

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul Legii insolvenței în redacție nouă

În contextul procesului de aderare la Uniunea Europeană, criteriul cheie pe care R.Moldova trebuie să-l îndeplinească este cel economic, care presupune existența unei economii de piață funcționale. Chiar dacă termenul de economie funcțională este unul generic și pe alocuri subiectiv, este însă unanim acceptat că între trăsăturile fundamentale ale unei economii de piață se enumeră și ieșirea de pe piață, în sensul inexistenței unor bariere legale, administrative, politice sau de orice altă natură care să mențină pe piață întreprinderi neviabile. Procesul de ieșire de pe piață este definit mai ales prin instituția insolvenței, care are un rol important în realocarea resurselor și printr-o prudență a mediului de afaceri.

În ceea ce privește implementarea reglementărilor privind insolvența, R.Moldova nu are o performanță satisfăcătoare la acest capitol. Aceste lipsuri în procesul de implementare se explică prin concurența a o serie întreagă de factori inhibitori și anume:

1. Sistemul juridic nu este pe deplin consolidat, existând obstacole în derularea fluidă a procedurii juridice. Aceste obstacole țin atât de resursele materiale și umane din sistem, cât și de perceperea generală în ceea ce privește statul de drept. Mai mult, expertiza specifică în domeniul comercial este una redusă.

2. Legislația conexasă din domeniul comercial este uneori ambiguă, lăsând loc de interpretare care duc la pervertirea juridică sau procedurală a deciziilor luate.

3. Reducerea sferei de aplicare a procedurilor de insolvență generale în mare parte numai asupra sectorului privat. Sectorul public a primit un caracter de excepționalitate, fiind reglementat separat pentru evitarea unui faliment în bloc și a eventualelor consecințe negative în plan economic și social.

4. Evitarea insolvenței prin menținerea artificială a firmelor în mediul de afaceri este rezultatul unei politici cu caracter imperativ slab care, a contribuit la lipsa de disciplină fiscală din R.Moldova. Pe lângă consecințele nefaste asupra mediului de afaceri, care au adus la concurență neloială între plătitorii corecți și cei care crează arierate, există consecințe negative la nivel macroeconomic, mai ales în ceea ce privește deficitul bugetar, procesul de colectare fiscală și deficitele externe.

Politică privind insolvența în R.Moldova trebuie să țină seama și de recomandările Uniunii Europene privind informarea întreprinzătorilor privind procedura de insolvență, asigurarea pe piață în condiții accesibile a consilierii privind situațiile de dificultate financiară și a căilor de urmat, crearea unui cadru mai transparent privind informațiile contabile și a datelor financiare care ar permite tragerea de semnale de alarmă în ceea ce privește starea financiară a firmelor, promovarea noului început pentru întreprinzătorii care au dat faliment, precum și schimbarea mentalității negative la adresa celor implicați în procese de insolvență din motive conjuncturale.

Proiectul prezentei legi în redacție nouă urmărește, în principal, asigurarea aplicării unitare și coerente a legislației insolvenței și propune, în lumina practicii în materie, reconsiderarea unor soluții pentru asigurarea respectării principiului celerității procedurii, protecției creditorilor și desfășurării adecvate a activității administratorilor și lichidatorilor în procesul de insolvență.

Evaluarea modului de aplicare a legislației în materia insolvenței, a evidențiat faptul că numărul dosarelor de insolvență este într-o continuă creștere, evoluție care se preconizează a se menține și în viitor.

De asemenea, însănătoșirea mediului de afaceri prin radierea societăților fără organe statutare, a celor care și-au încetat activitatea ori nu au sediul cunoscut, a societăților ai căror

asociații au dispărut ori nu au domiciliul cunoscut sau reședința cunoscută (așa-zisele societăți „fantomă”) reprezintă un obiectiv și o obligație pentru autoritățile publice centrale.

Având în vedere că existența unui mediu de afaceri sănătos nu este numai un deziderat, ci o premisă pentru atragerea investițiilor străine, pentru funcționarea economiei de piață, este absolut necesară crearea, în termen cât mai scurt, a condițiilor pentru continuarea procedurilor de insolabilitate și de lichidare în derulare.

Pe de altă parte, eliminarea aspectelor ce s-au dovedit a fi impedimente în desfășurarea procedurii insolvenței și care au conservat complexitatea acesteia constituie priorități ce impun revizuirea reglementării, prin însușirea unor alternative viabile, identificate de jurisprudență și practica administratorilor insolabilității și lichidatorilor.

De asemenea, limitările aduse dreptului privind accesul la justiție și la un proces echitabil prin instituirea procedurii speciale și reformatoare, impun identificarea unor soluții legislative care să asigure echilibrul între obiectivul accelerării procedurii și cel al garantării drepturilor procesuale.

În acest scop se propune modificarea dispozițiilor legale referitoare la citare și la comunicarea actelor de procedură participanților la proces. Astfel, persoanele împotriva cărora se va deschide o acțiune potrivit dispozițiilor acestei legi, precum și creditorii cunoscuți, ulterior deschiderii procedurii insolabilității, vor beneficia de o primă comunicare a actelor de procedură potrivit Codului de procedură civilă și prezentei legi.

În lumina aceleiași decizii și avându-se în vedere numeroasele semnale primite din practică, s-a apreciat că la judecarea recursului trebuie să se instituie garanții suplimentare pentru asigurarea accesului liber la justiție și a dreptului la apărare, chiar dacă prin aceasta se prelungește, într-o măsură rezonabilă durata procedurii. În acest sens, proiectul de lege propune instituirea unei noi excepții de la regula generală prin constituirea unui singur dosar pentru cererile de recurs cu includerea copiilor actelor certificate de instanța de judecată care duc procesul de insolabilitate și care interesează soluționarea căii de atac și determină limita examinării recursului pînă la 30 de zile.

Pentru a asigura o practică judiciară unitară s-a apreciat necesară introducerea unei reglementări exprese a sferei drepturilor pe care le are adunarea creditorilor și a comitetului creditorilor, precum și drepturile și atribuțiile creditorilor în situația în care numărul mic al acestora nu permite formarea unui comitet.

În contextul în care numărul de dosare de insolabilitate se află în continuă creștere, pentru a evita blocarea activității lichidatorilor și administratorilor în insolabilitate se propune includerea surselor de finanțare fixate a acestora, care se vor răsfrînge în lipsa masei debitoare pe averea personală a membrilor organelor de conducere a debitorului. Formarea unei adevărate bresle a practicienilor în insolabilitate și reorganizare judiciară este un alt deziderat important pentru a degreva sectorul judiciar de sarcini în procedura de insolabilitate.

De asemenea, sunt considerate anumite soluții în scopul facilitării ținerii adunării creditorilor cum ar fi, includerea termenului de comunicare a votului prin corespondență, eliminarea obligativității prezenței în persoană a creditorului pentru reunirea valabilă a adunării creditorilor și crearea posibilității reprezentării creditorilor de către un singur delegat. Se propune, de asemenea, amplificarea rolului persoanei care a declanșat procedura, creditor sau debitor, în desemnarea administratorului provizoriu, administratorului insolabilității și/sau lichidatorului.

În scopul instituirii de noi garanții pentru respectarea principiului celerității, se prevăd termene de introducere a contestațiilor împotriva hotărârilor adunării creditorilor și ale comitetului creditorilor.

În ceea ce privește cadrul legal general al procedurii de insolabilitate în R.Moldova, acesta respectă în mare măsură principiile și recomandările internaționale și regionale. Prin noile reglementări propuse se corectează o serie de aspecte care erau neclare sau nefuncționale.

Unul din singurele elemente de divergență între legislația moldovenească actuală privind insolabilitatea cu dinamica la nivel internațional, este tendința actuală de favorizare relativă a

lichidărilor, în dauna reorganizării judiciare. Această opțiune prin proiectul de lege respective se inversează, făcînd sistemul juridic mai eficient, creînd premise pentru administratorii insolabilității și pentru lichidatori să fie mai competenți prin crearea societăților civile profesionale cu admiterea în profesie după efectuarea unei stagioni de șase luni, oferind instituțiilor abilitate să intervină mai puternic – pentru a redă încrederea în procedura de reorganizare judiciară. În același timp însă, reorganizarea judiciară nu trebuie făcută cu orice preț, ea nu trebuie să permită salvarea firmelor care nu au șanse să devină viabile.

Spre deosebire de reglementarea în vigoare, care prevede o singură procedură a insolabilității și a planului, indiferent cît de simplă sau complicată este situația patrimonială a debitorului, reglementarea propusă conform prezentului proiect face o diferențiere între procedura generală a insolabilității, care reprezintă regula și procedura simplificată, care reprezintă excepția.

Conform proiectului de Lege, procedura generală a insolabilității reprezintă procedura prin care un debitor, care îndeplinește condițiile prevăzute în acest sens de Lege, intră, după perioada de observație, succesiv, în procedura de reorganizare judiciară și în procedura falimentului sau, separat, numai în reorganizare judiciară ori doar în procedura falimentului.

Procedura simplificată reprezintă procedura prin care un debitor, care îndeplinește condițiile prevăzute în acest sens de Lege, intră direct în procedura falimentului, fie odată cu deschiderea procedurii de insolabilitate, fie după o perioadă de observație de maximum 90 de zile, perioadă în care vor fi analizate elementele incapacității de plată a debitorului.

Proiectul legii în redacție nouă prin aplicarea procedurilor nominalizate, sugerează trei scopuri fundamentale pe care le are insolabilitatea.

1. Primul scop este maximizarea valorii totale distribuite creditorilor, acționarilor, angajaților, și celorlalte părți interesate. Firma în cauză poate fi reorganizată (restructurată), vîndută sau lichidată – oricare dintre opțiuni poate fi aleasă dacă generează maximum de eficiență.

2. Al doilea scop este reabilitarea afacerilor viabile și lichidarea celor neviabile. Dispozițiile Legii noi nu trebuie să fie nici prea dure cu firmele care pot avea un viitor, nici prea îngăduitoare cu firmele care au doar trecut.

3. Al treilea scop este prioritizarea cît mai simplă, mai predictibilă, a creanțelor. Creditorii cu credite garantate ar trebui plătiți primii. În acest mod se consolidează instituția creditului și se reduc semnificativ costurile de creditare.

Întru realizarea primului scop, a fost evidențiată separat în proiectul legii noi ședința de raportare care, prin sine după cum am menționat este o introducere pentru capitolele IV și VI ale Legii, intitulate „Falimentul” și respectiv „Reorganizarea judiciară”, acesta (art. 114) înglobînd, în linii generale, principalele opțiuni propuse participanților la proces de legislator.

Necătînd la faptul că conform art. 67 și 123 a Legii în redacția actuală creditorii la ședința de raportare decid cu privire la continuarea sau încetarea activității debitorului, aceasta (Legea) nu reglementează încetarea activității debitorului, cu excepția procedurii planului, ca și procedură aparte. Totuși aceasta este întîlnită în mai multe reglementări, acestea fiind unele prevederi ale cap. V în redacția actuală a legii intitulat „Administrarea și valorificarea masei debitoare”. Necesitatea includerii drept procedură aparte precum și denumirea „Falimentul” în conținutul Legii este dictată în primul rînd de actuala practică greșită prin care majoritatea întreprinderilor declarate în stare de insolabilitate se află în această stare de incertitudine procesuală o perioadă îndelungată de timp, de regulă chiar pe toată durata procesului și aceasta fără ca creditorii să decidă sau măcar să li se aducă la cunoștință că sunt obligați să decidă fie continuarea activității debitorului (procedura planului) fie încetarea activității acestuia (fără intitulare).

Ori în redacția actuală sensul legii nu prescrie în mod imperativ că aceste direcții urmează a fi decise de creditorii și aprobate de instanța de judecată la prima adunare de raportare sau în perioada imediat următoare a acesteia, reglementările fiind prea vagi, imprecise și în fără rezultat.

Modificarea propusă prin intitularea cap. IV a proiectului Legii, „Falimentul” îi acordă acestei direcții importanța solemnității și imperativitatea necesară. Denumirea propusă este dictată în primul rând de motivația științifică a acesteia. Prin urmare, dacă în urma ședinței de raportare petrecută în conformitate cu art. 115 în redacția nouă propusă a Legii sau la expirarea termenului de propunere și votare a planului creditorii nu au decis aplicarea procedurii de reorganizare judiciară sau au susținut concluzia administratorului de a înceta activitatea debitorului, în consecință pentru debitor aceasta reprezintă un eșec total, iar instanța prin hotărâre decide intrarea în faliment a debitorului.

Necesitatea adoptării de către instanță a unei hotărâri în acest sens se datorează faptului că prin actul de dispoziție instanța decide asupra fondului pricinii care în consecință are drept efect pornirea procedurii de dizolvare a debitorului și care ulterior se finalizează cu Hotărârea de radierea a debitorului ca subiect de drept. Concomitent modificarea este impusă de consecințele juridice pe care le are încetarea activității debitorului. În acest sens, conform alin. (2) lit. a) b) instanța în mod obligatoriu va dispune ridicarea dreptului de administrare a debitorului și va desemna un lichidator. Aceste modificări sunt dictate de calitatea eșecului de administrare a conducerii întreprinderii, iar calitatea și denumirea de lichidator corespunde în totalitate sensului acestei reglementări, deoarece prin faliment nu se administrează ci se valorifică și se distribuie masa debitoare procedura finalizându-se cu lichidarea întreprinderii. Astfel concluzionăm că denumirea de lichidator este cea mai potrivită și corectă.

Totodată aliniatul (5) al art. 115 prevede obligativitatea publicării Hotărârii de intrare în procedura de faliment, măsură de asemenea impusă de consecințele speciale ale acestei proceduri.

Relevant este includerea art.116 intitulat „Efectele intentării procedurii de faliment”, necesitatea includerii acestei norme este impusă de realitatea practică că în perioada de după adoptarea hotărârii de intrare în faliment și pînă la publicarea acesteia sau chiar pînă la luarea în administrare a întreprinderii de către lichidator, debitorul (în cazul precedării reorganizării extrajudiciare) sau administratorul pot înstrăina patrimoniul întreprinderii sau o parte a acestuia. În cazul de față pentru o adecvată protecție a drepturilor creditorilor este vădită necesitatea stabilirii imperative a nulității unor asemenea acte juridice.

Denumirea Secțiunii a 2-a a cap. IV urmează a fi păstrată în redacția actuală ea fiind considerată drept cea mai potrivită. În ceea ce ține de conținutul secțiunii, aceasta se solicită a fi modificată esențial prin aducerea acestora la normele de rigoare actuale ce ar celera procesul inițiat.

Conform redacției actuale a legii valorificarea și lichidarea masei debitoare este reglementată prin 7 articole dintre care 4 sunt atribuite bunurilor grevate. În sensul redacției actuale a legii, valorificarea trebuie să aibă loc în mod neîntârziat. Cu părere de rău datorită reglementărilor actuale valorificarea neîntârziată și imediată a masei debitoare este dacă nu imposibilă, atunci foarte anevoioasă.

Modificările propuse vin să simplifice și să accelereze pe cît este posibil valorificarea cît mai rapidă și cît mai avantajoasă a masei debitoare, iar în consecință achitarea creanțelor creditorilor. În acest sens sunt propuse un șir de mecanisme juridice menite să asigure scoaterea cît mai rapidă a capitalului și punerea acestuia în circulație, concomitent cu suportarea de cheltuieli cît mai reduse.

Pentru asigurarea stabilirii prețului avantajos al bunurilor a fost introduse art.117 alin. (3) și (4) prin care se impune o procedură mai sigură de evaluare, în acest mod eliminându-se divergențele și litigiile care apar în legătură cu evaluarea ca un tot întreg sau în mod individual a bunurilor. Concomitent alin. (4) stabilește drept garanție a unui preț de piață real obligativitatea reevaluării după un anumit termen în care bunurile nu au putut fi înstrăinate.

Art. 117 prescrie cu termene strict determinate acțiuni procesuale concrete menite să asigure o valorificare cît mai eficientă și mai rapidă a masei debitoare în acest sens se stabilește un termen de 10 zile pentru administrator în vederea aducerii la cunoștința creditorilor despre rezultatele evaluării bunurilor. În același timp creditorii fiind obligați ca într-un termen de 30 de zile să

stabilească prețul sau prețurile inițiale a masei debitoare. În caz contrar, în eventualitatea nerespectării termenului de 30 de zile, la cererea lichidatorului masa debitoare va putea fi valorificată sub controlul instanței.

Totodată, spre deosebire de redacția actuală a legii care stabilește condiții depășite de valorificare a masei debitoare, care nu fac decît să tergiverseze întreg procesul de insolvență prin licitații repetate fără sens și cu o varietate restrînsă de posibilități, fiind posibilă înstrăinarea masei debitoare doar prin licitații, concurs (fără o procedură, măcar în linii generale) sau negocieri directe, propunerile înaintate vin să accelereze la maxim valorificarea cît mai avantajoasă a masei debitoare.

În acest sens se propune ca înstrăinarea masei debitoare să aibă loc de regulă prin licitație cu strigare sau reducere, concurs sau negocieri directe. Astfel, spre deosebire de redacția actuală cînd bunurile urmează a fi scoase la trei licitații consecutive fără a oferi posibilitatea de micșorare a prețului, se propune ca după prima licitație, care va fi cu strigare acestea să fie scoase la o licitație repetată dar cu prețuri mai mici cu 10 % pentru toate bunurile cu excepția bunurilor imobile prețul cărora urmează a fi redus cu maxim 5%. Concomitent dacă la licitația repetată bunurile la fel nu au fost adjudecate, acestea se vînd la licitație cu reducere. Ulterior în cazurile în care bunurile nu au fost vindute nici la licitația cu reducere acestea urmează a fi vindute de către lichidator prin negocieri directe.

Atragem atenția că redacția actuală a legii nu reglementează modul de desfășurare a licitației, concursului sau a negocierilor directe, în acest sens modificările propuse vin să completeze această lacună și anume se propune introducerea art. 119-128 prin care în afară de reglementarea procedurilor de licitare, concurs și negocieri directe se reglementează și categorii speciale de valorificare a diferitor categorii de bunuri ținînd cont de specificul fiecăruia. În acest sens art. 125 reglementează „Vînzarea valorilor mobiliare”; art.126 reglementează „Vînzarea cotelor-părți din capitalul social”; de asemenea cu titlu de novație este propus art. 127 care reglementează „Poprirea și vînzarea dreptului litigios sau cesiunea creanței”; art. 128 reglementează „Vînzarea fructelor și recoltelor”; art. 129 reglementează „Vînzarea bunurilor cu regim special de circulație”.

Ținem să specificăm că de asemenea cu titlu de novație se propune ca în rezultatul nerealizării bunurilor la prima licitație acestea să fie propuse creditorilor în contul stingerii creanțelor la prețul stabilit pentru licitația repetată. Necesitatea unei asemenea reglementări este motivată mai ales prin faptul că în RM există deja o astfel de practică în ceea ce ține de executarea silită de către executorii judecătorești (Codul de executare a RM în art. 139-140).

Totodată art. 127 prevede de asemenea o novație în materia falimentului și anume poprirea și vînzarea drepturilor litigioase. În acest sens – prin poprire se subînțelege urmărirea silită a sumelor de bani titlurilor de valoare sau altor bunuri mobile încorporale, datorate debitorului ori deținute în numele său de o a treia persoană sau pe care aceasta din urma i le va datora în viitor, în temeiul unor raporturi juridice existente. Atragem atenția că o asemenea procedură este prevăzută și de codul de executare a RM. De asemenea aceasta este cu succes aplicată în majoritatea țărilor învecinate a R. Moldova. În ceea ce ține de vînzarea drepturilor litigioase aceasta este o practică foarte avansată în toate țările civilizate, iar în afara procesului de insolvență se practică și în R. Moldova, în acest sens fiind înregistrate un număr considerabil de întreprinderi a căror gen de activitate este colectarea prin cumpărare a datoriilor și urmărirea acestora.

În secțiunea a 3-a a cap. IV intitulată „Bunuri grevate cu garanții” sunt propuse completări în ceea ce privește celeritatea valorificării acestor bunuri, precum și garanții acordate creditorului gajist și debitorului în vederea transparenței care constă în informarea adecvată atît a creditorului gajist cît și a debitorului. De asemenea ca modalitate de valorificare a bunului grevat este propusă și transmiterea acestuia în proprietatea creditorului gajist în contul stingerii creanței sale.

Necesitatea unor asemenea reglementări este bine întîmpinată și recomandată de partenerii strategici ai R. Moldova.

Concomitent, în scopul asigurării supravegherii corespunzătoare a bunurilor gajate de către creditorul gajist, spre deosebire de redacția actuală a legii, acesta deține competență exclusivă la stabilirea metodei, manierei, locului, prețului (dar nu mai mic decât cel evaluat) și momentului vânzării prin aceasta eliminându-se disputele interminabile dintre creditorii garanți și cei chirografari. De asemenea se propune, sub sancțiunea nulității, ca administratorul/lichidatorul să notifice legal creditorul gajist despre intenția sa de a vinde bunul grevat, excepție făcând vânzarea bunurile perisabile.

Procedural, în scopul garantării drepturilor tuturor participanților la proces, bunurile grevate cu garanții urmează a fi înstrăinate de administrator/lichidator, creditorului garantat fiindu-i acordată posibilitatea de a face opoziție în ceea ce privește o modalitate mai avantajoasă de vindere a bunului. Din practica acumulată de R. Moldova, direcția aleasă este cea mai argumentată și urmează a fi păstrată, fiindcă doar administrator/lichidatorul este singurul participant cointeresat ca înstrăinarea bunurilor grevate să fie cea mai avantajoasă, astfel încât remunerația acestuia fiind una direct proporțională prețului de vânzare. În acest context Legea cu privire la gaj în art. 75 (2) precum și Codul civil în art. 491 (1) stipulează că bunul gajat urmează a fi vândut fără nici o întârziere nejustificată, contra unui preț comercial rezonabil și în interesul major al debitorului gajist. —

Capitolul IV se completează cu două secțiuni cu nr. 4 intitulată „Procedura simplificată de faliment” și nr. 5 intitulată „Trecerea în procedura de restructurare”

Procedura simplificată de faliment este o procedură alternativă procedurii generale de faliment care, poate fi aplicată debitorilor în cazul în care aceștia întrunesc anumite condiții prevăzute în mod expres de lege. Necesitatea unei asemenea reglementări reiese chiar din scopul Legii insolvenței care urmărește satisfacerea colectivă a creanțelor prin aplicarea față de debitor a unei proceduri. Astfel, procedura simplificată urmează a fi aplicată când din circumstanțele constatate este vădit clar că scopul legii nu urmează a fi atins, iar această procedură simplificată urmează la maxim să contribuie la celeritatea excluderii de pe piață a concurenților care s-au dovedit a fi necompetitivi și prin asta prejudiciabili. În cazul de față condițiile și categoriile în baza cărora față de un debitor este aplicată procedura simplificată de faliment sunt în mod expres indicate în lege, iar pentru evitarea abuzurilor nu se permite vreo careva excepție de la regulile generale. Astfel, se admite aplicarea procedurii de faliment simplificat următoarelor categorii de debitori:

1. Întreprinzătorilor individuali și gospodăriilor țărănești (de fermier) – sensul acestei reglementări vorbește de la sine, întreprinzătorii individuali și gospodăriile țărănești nefiind persoane juridice. Totodată conform Legii RM cu privire la înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, încetarea activității de întreprinzător individual spre deosebire de dizolvarea persoanei juridice poartă un caracter simplificat și declarativ. Mai mult ca atât atragem atenția că fondatorii întreprinzătorilor individuali precum și a gospodăriilor țărănești poartă răspundere patrimonială personală chiar și în afara raporturilor de insolvență, în acest sens legislația de drept comun acordând destule garanții potențialilor creditori. De aceea se consideră oportun precum și în conformitate cu recomandările partenerilor internaționali aplicarea față de aceștia a procedurii simplificate de faliment;

2. Persoanelor juridice cu condiția ca aceștia să întrunească condiții cum ar fi lipsa masei debitoare sau insuficiența acesteia (masei debitoare) de a acoperi eventualele cheltuieli ale procesului de insolvență, cu excepția ca nici un creditor să nu se ofere să avanseze sau să garanteze acele cheltuieli; lipsa documentelor de evidență financiar-contabile precum și imposibilitatea restabilirii acestora; lipsa, dispariția sau decesul administratorului sau proprietarilor debitorului, precum și ne aflarea debitorului la sediul înregistrat – necesitatea unei asemenea reglementări fiind impusă de caracterul determinant al condițiilor cerute de lege. Astfel, întrunirea de către debitor a condițiilor enumerate, deja arată finalitatea spre care se îndreaptă debitorul, precum și nonsensul și inoportunitatea continuării unui proces „nud” prin sine.

3. Societățile comerciale dizolvate anterior – aplicarea față de aceștia a procedurii simplificate este dictată de sensul comun al legislației, astfel încât în conformitate cu art. 100 al Codului civil redeschiderea procedurii de lichidare se admite doar în exclusivitate în scopul desfășurării lichidării redeschise. O altă opțiune, în mod imperativ este interzisă de principiile de drept, precum și de legislator.

4. Debitorii care și-au declarat prin cererea introductivă intenția de intrare în procedura simplificată de faliment, creditorii carora nu se opun deschiderii procedurii respective – această reglementare este menită să prescrie o conduită benevolă a părților implicate în proces și prin aceasta să o încuviințeze.

5. Debitorii care nu sunt îndreptățiți să beneficieze de procedura de reorganizare judiciară prevăzută de prezenta lege – din această categorie fac parte debitorii față de care nu a fost posibilă aplicarea sau s-a aplicat fără succes procedura de reorganizare judiciară. În acest sens Legea cu titlu de sancțiune va aplica față de debitorul în privința căruia a eșuat procedura de reorganizare judiciară, procedura simplificată de faliment.

În sensul prezentelor propuneri procedura simplificată de faliment reprezintă alternativa în succesul și/sau inoportunității aplicării față de debitor al procedurii de reorganizare judiciară cît și a celei de faliment, precum și o oportunitate de restructurare rapidă a debitorului.

Art. 136 reglementează detaliat procedura de lichidare a debitorului stabilind termene și conduite obligatorii atît pentru părțile implicate în proces cît și pentru ceilalți participanți. Utilitatea acestei completări este excluderea cărorva derogări prin nereglementarea acestora, concomitent stabilindu-se termeni reduși și strict determinați obligatorii pentru toți participanții la proces.

Art. 137 reglementează cu titlu de particularitate falimentul întreprinzătorului individual – nevoia unei asemenea reglementări este în primul rînd caracterul particular al debitorului și anume calitatea de persoană fizică a acestuia.

Art. 138 pînă la art. 139 reglementează în detaliu particularitățile și procedura falimentului debitorului care nu dispune de masă debitoare, aflat în procedura de lichidare sau care nu poate fi găsit – utilitatea acestor completări reiese din reglementările art. 153-155 ale Legii în redacția actuală și suplimentar vine cu completările necesare reglementării unor situații practice care cu părere de rău nu sunt reglementate prin redacția actuală a legii (situația cînd debitorul se afla în stare de lichidare sau nu poate fi găsit).

Capitolul IV se completează și se încheie cu secțiunea a 5-a intitulată „Trecerea în procedura de restructurare” – aceasta fiind precursora precum și puntea care dă reglementărilor propuse flexibilitatea de care are nevoie o procedură judiciară colectivă. Aceasta fiind menită ca, în funcție de circumstanțele fiecărui caz în parte, să asigure și să garanteze dreptul, iar pe alocuri și obligativitatea participanților de a alege după caz o procedură sau alta precum și procedul nemijlocit al înlocuirii acestora. Astfel, art. 140 reglementează procedura de trecere de la faliment sau de la procedura simplificată a acestuia, în cazul depistării circumstanțelor esențiale în baza cărora activitatea debitorului poate fi restabilită, în procedura de reorganizare judiciară (restructurare) detalizînd modalitatea practică de realizare a acestui proces.

Secțiunea I a capitolului V „Satisfacerea creanțelor creditorilor” se propune a fi modificată în totalitate din următoarele considerente:

Spre deosebire de redacția actuală, cuprinsul art. 141 „Termenele de înaintare a creanțelor” a fost modificat prin includerea în cuprinsul acestuia a unor termeni de decădere strict determinați precum și cu specificarea momentului începutului de curgere a acestora. Reglementările propuse vin să disciplineze participanții la proces în persoana creditorilor, dar și să realizeze o anumită ordine în cadrul acestei faze a procesului care prin maniera sa este una determinantă pentru întreg procesul. Astfel, în temeiul tabelelor creanțelor, are loc votarea și respectiv luarea celor mai importante decizii în privința procesului de insolvență al debitorului. Reglementările actuale, fiind vagi și permissive, nu permit luarea anumitor decizii prompte și imediate, iar în practică aceasta se

răsfrînge chiar și asupra securității raporturilor juridice, astfel încît un creditor tardiv validat de îndată va demara proceduri de anulare a actelor și hotărîrilor la care nu a fost îndreptățit să participe, necăfind că drepturile referitoare la transparență și informare sunt pe deplin respectate.

Concomitent se stabilește obligativitatea înaintării în scris a tuturor creanțelor. În aceeași manieră, în scopul respectării principiului disponibilității în drepturi a părților la proces, se interzice administratorului sau instanței să includă din oficiu în tabel creanțe neconfirmate printr-o atare cerere. De asemenea din practica acumulată se propune a reglementa în art. 141 termenul și modalitatea de înaintare a creanțelor cu particularități și anume a celor neajunse la scadență sau a celor sub condiție.

Art. 143 „Verificarea creanțelor” – vine să disciplineze administratorul provizoriu, administratorul insolvenței și lichidatorul, acestora prescriindu-li-se o anumită conduită în ceea ce privește termenul și modul de examinare a cererilor de înaintare a creanțelor. Totodată art. 143 reglementează particularitățile înaintării și examinării anumitor categorii de creanțe care pot apărea în practică la o etapă sau alta a procesului precum și modificările care pot avea loc în privința acestora pe tot parcursul procesului printre care (creanțele care nu sunt calculate în bani, sau a căror valoare, datorită caracterului lor este supusă modificării, creanțele exprimate în valută precum și creanța unui sau mai multor cocreditori către unul sau mai mulți codebitori).

Art. 144 „Tabelele creanțelor” – este o novație pentru R. Moldova, dar care din punct de vedere practic este menită să simplifice și să acorde procesului de insolvență capacitatea și continuitatea necesară pentru toate fazele procesului. Necesitatea acestei completări reiese chiar din actuala redacție a Legii care specifică un comitet al creditorilor în faza administrării provizorii, dar care nu dă un mecanism de formare și funcționare a acestuia. Totodată avînd în vedere rolul principal al creditorilor în cadrul instituției insolvenței este necesară identificarea acestora în toate fazele procesului.

Un tabel al creanței dispune de autoritatea lucrului judecat, și de aceea prin sine are o consecință foarte importantă pentru procesul de insolvență. Astfel, după cum s-a menționat prin tabelul creanțelor sunt individualizați creditorii, în temeiul tabelului creanțelor are loc procedura de votare, distribuirea mijloacelor bănești obținute din valorificarea masei debitoare etc.

Conform propunerilor înaintate în cadrul procesului de insolvență în funcție de fiecare fază a procesului vom avea trei tabele a creanțelor după cum urmează:

1. Perioada de observație – tabelul preliminar al creanțelor – în care vor fi incluse toate creanțele împotriva averii potențialului debitor – necesitatea acestui tabel este dictată de potențialele măsuri de asigurare aplicate debitorului de către instanța de judecată precum și de necesitatea practică de a dispune de capacitatea și de a-și asuma răspunderea pentru anumite acțiuni fie procesuale (individualizarea adunării și constituirea comitetului creditorilor, votare) fie materiale (încuviințare de tranzacții, bunuri perisabile, achitare de datorii, grevare sau altă sarcină impusă averii debitorului pe perioada de observație);

2. De la intentarea procesului de insolvență și pînă la alegerea direcției de desfășurare a procesului de insolvență în conformitate cu art. 144 al proiectului Legii – tabelul definitiv al creanțelor – în care vor fi incluse toate creanțele împotriva averii debitorului la data deschiderii procedurii de insolvență sau procedurii simplificate de faliment, inclusiv cele acceptate în tabelul preliminar și împotriva cărora nu s-au formulat contestații, precum și creanțele admise în urma soluționării contestațiilor – acesta urmează a fi aprobat de instanța de judecată la adunarea de validare. Scopul acestui tabel este de a individualiza și de a concretiza creditorii care vor dispune de dreptul de a participa la votul planului de reorganizare la distribuirea mijloacelor financiare în baza listelor de distribuire.

3. Pe perioada reorganizării, falimentului, procedurii simplificate de faliment – tabelul definitiv consolidat – care va cuprinde totalitatea creanțelor ce figurează ca admise în tabelul definitiv de creanțe și cele rezultate în urma soluționării contestațiilor la tabelul definitiv, utilitatea acestui tabel

constă în faptul că în baza acestui tabel poate avea loc distribuirea finală. Concomitent tabelul definitiv consolidat contribuie în mare măsură la stabilirea întregului tablou patrimonial al debitorului.

Art. 145 intitulat „Creanțele contestate” – reglementează și prescrie termenul și modul de soluționare a contestațiilor precum și stabilește statutul creanței contestate pînă la soluționarea acesteia pentru toate fazele procesului. Utilitatea reglementării rezidă în realitatea practică și mecanismul juridic de contestare (ca cale de atac) a creanței. Astfel, termenul de trei zile este unul necesar în primul rînd pentru celeritatea (netergiversarea) procesului pentru a garanta tuturor participanților dreptul de a se pregăti de ședința de judecată și a evita amînările suplimentare și inutile. Spre deosebire de redacția actuală a Legii în care instanța examinează contestația doar sub aspect procesual se propune ca toate contestațiile să fie soluționate de instanța de insolvență inclusiv din punct de vedere material, adică în privința fondului, excepție făcînd doar cele expres stipulate de legile speciale. Scopul acestei reglementări constă în continuitatea logică a procesului precum și în vederea respectării drepturilor creditorilor a căror creanțe sunt contestate. Reglementarea actuală tergiversează nemotivat procesul și „contribuie” la instabilitatea raporturilor juridice. Totodată dat fiind faptul că se permite soluționarea fondului contestației, încheierea prin care aceasta urmează a fi soluționată este susceptibilă cu recurs. Totodată se exclude organizarea unei ședințe speciale de validare după soluționarea contestației acesta fiind de-a dreptul absurd, chestiunea fiind deja soluționată.

Art. 146 - reglementează statutul și modalitatea de soluționare a unei cereri tardive de înaintare a creanței. În acest sens spre deosebire de redacția actuală a legii un creditor tardiv va fi decăzut din majoritatea drepturilor creditorilor. Totodată se acordă posibilitatea de a solicita pentru motive întemeiate și excepționale repunerea în termen. Sensul acestei reglementări derivă din calitatea de cerere de chemare în judecată atribuită cererii de înaintare a creanțelor, iar în acest sens art. 141 prescrie acest drept la acțiune.

Proiectul prezentei legi de modificare și completare a Capitolului VI din Legea insolvenței nr. 632-XV din 14 noiembrie 2001 are scopul de a îmbunătăți și a facilita aplicarea în privința întreprinderilor viabile, cu potențial economic ridicat, însă ajunse în anumite circumstanțe în incapacitate de plată, a diverselor strategii operaționale, funcționale, financiare și juridice care ar contribui la redresarea solvabilității lor. Spre deosebire de restul procedurilor de depășire a solvabilității întreprinderii, prevăzute de legea insolvenței, procedura reorganizării judiciare (restructurării) are destinația de a contribui la menținerea activității economice a întreprinderii, restabilirea potențialului economic afectat de supraîndatorarea acestora și menținerea locurilor de muncă a angajaților, iar ca rezultat asigurînd creșterea economică a întregii țări.

Comparativ cu reglementarea actuală a procedurii planului ca procedură de redresare a solvabilității debitorului, conform unui plan aprobat de creditori și care stipulează doar niște prevederi generale în privința esenței planului și care nu au o largă aplicabilitate în practică, modificările propuse prin prezentul proiect de lege, la Capitolul VI din legea insolvenței, aduc o reglementare mai detaliată și mai clară a esenței redresării a solvabilității debitorului prin aplicarea în privința lui a procedurii de reorganizare judiciară, tipurile de restructurări și căile de realizare a acestora. Introducerea acestor modificări și completări în legea insolvenței va stimula și va asigura aplicarea cu mult mai largă a procedurii reorganizării judiciare.

Aplicarea slabă a procedurii planului în prezent este determinată și de faptul că legea nu indică concret care sînt atribuțiile administratorului care supraveghează aplicarea și realizarea procedurii planului în general și a graficului de achitare a creanțelor creditorilor în special. În același timp, legea nu indică clar și concret care sînt drepturile și împuternicirile organului executiv al debitorului, în cazul aplicării în privința acestuia a procedurii planului, fapt care pe de o parte generează apariția divergențelor între administratorul supravegheat și conducătorul debitorului, în

privința acțiunilor necesare de a fi întreprinse pentru realizarea planului, iar ca rezultat apariția imposibilităților de realizare a planului acceptat de creditori.

Modificările propuse prin prezentul proiect vin să concretizeze expres și clar atribuțiile administratorului insolvenței (supraveghetor), drepturile și obligațiile acestuia, precum și pârghiile de influență asupra organului executiv al debitorului, în cazul în care acesta acționează în detrimentul creditorilor sau nu respectă planul.

Completările și modificările propuse la Capitolul VI al legii insolvenței au destinația, de asemenea, de a stabili un interval concret, însă în același timp și rezonabil, în care poate fi propusă reorganizarea judiciară a debitorului, aceasta fiind până la ședința de raportare, în cazul debitorului și până la data stabilită de adunarea creditorilor la ședința de raportare, în cazul propunerii lui de către administrator sau creditori. Aceste completări, spre deosebire de reglementările actuale, acordă dreptul de a propune redresarea solvabilității debitorului sau aplicarea procedurii de reorganizare judiciară a lui și administratorului insolvenței, care examinând situația economico-financiară, organizatorică, structurală și juridică a debitorului cunoaște cel mai bine capacitățile acestuia de restabilire a solvabilității, de pregătire a planului de măsuri în vederea reorganizării lui și de achitare a creanțelor creditorilor, conform graficului acceptat de aceștia, drept de care la moment este lipsit.

Stabilirea termenilor limită concreți de înaintare a propunerilor de reorganizare judiciară va contribui la mobilizarea și luarea mai rapidă a deciziilor de alegere a procedurii de depășire a solvabilității debitorului, iar ca urmare valorificarea mai rapidă, mai oportună și mai efektivă a masei debitoare cu stingerea în termeni cât mai restrânși a creanțelor creditorilor.

Actuala reglementare nu specifică clar și definitiv modalitatea de votare a creditorilor la examinarea și acceptarea planului, fapt care provoacă interpretări diferite atât din partea creditorilor, administratorilor, cât și a instanțelor de judecată, iar ca urmare realizarea scopului propus de procedura planului nu poate avea loc.

Conform modificărilor din prezentul proiect, se stipulează clar modalitatea de votare a planului de redresare a solvabilității debitorului, modalitatea de grupare concretă a creditorilor în clase, în dependență de categoriile acestora și modalitatea de adoptare a hotărârilor de către creditori în fiecare clasă, pentru ca nici un creditor să nu fie defavorizat sau lezat în drepturi. Astfel proiectul prevede ca clasele să fie formate din următoarele categorii de creditori: garantați, bugetari, chirografari cu excepția celor de rang inferior și creditorii de rang inferior. Având în vedere că legea oferă în prezent, conform art. 171 (3), posibilitatea de a crea clase de creditori și din alte categorii de creditori ce au același regim juridic, salariaților, creditorilor cu creanțe mici, însă nu indică cine și cum decide repartizarea acestora în clase, iar pe de altă parte crearea acestora influențează la adoptarea unor hotărâri echitabile în privința planului examinat, în practică aceste reglementări creează doar piedici la restructurarea solvabilității debitorului și la realizarea hotărârilor creditorilor și a instanței de judecată.

O importanță deosebită în vederea adoptării unor hotărâri echitabile de către creditori referitor la reorganizarea judiciară a debitorului și neadmiterii lezării în drepturi sau defavorizării creditorilor participanți la votare este și faptul excluderii, prin proiectul propus, de modificare a art. 181 al legii insolvenței actuale și excluderii posibilității de participare la votare și a influența deciziile adunării creditorilor, a creditorilor ce se află în conflict de interese cu debitorul sau ar urmări alte scopuri la adoptarea hotărârilor privind reorganizarea judiciară decât achitarea sau stingerea creanțelor către sine sau ceilalți creditori.

Completările la legea insolvenței prin prezentul proiect instituie pe lângă procedura generală de restructurare a solvabilității debitorului și procedura accelerată de reorganizare judiciară a acestuia, care are menirea de a urgenta redresarea solvabilității debitorului, chiar de la etapa când acesta prevede intrarea sa în incapacitate de plată și apelarea imediată la instanța de judecată pentru pornirea reorganizării. Această procedură are scopul de a salva debitorul chiar de la momentul apariției pericolului de incapacitate de plată. Totodată stipulează termeni foarte restrânși atât pentru

administratorul provizoriu referitor la notificarea creditorilor, acumularea informației despre debitor și formarea concluziilor, cât și pentru creditori în privința formulării referințelor, înaintării creanțelor, contestațiilor și votării planului de restructurare.

În esență toate completările propuse prin prezentul proiect au scopul de a clarifica la maxim modalitatea de restructurare a solvabilității debitorului prin aplicarea procedurii reorganizării judiciare și a crea condiții legale oportune și funcționale pentru recuperarea în termeni cât mai restrânși a creanțelor creditorilor față de debitor, însă și cu menținerea activității economice a debitorului.

Prezentul proiect a fost elaborat în comun de către un Grup de lucru instituit prin ordinul Ministrului Economiei și format din reprezentanți ai autorităților administrației publice și altor instituții interesate, cum ar fi: Banca Națională a Moldovei, Ministerul Economiei, Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor, Departamentul de Executare, Agenția Proprietății Publice, Consiliul Superior al Magistraturii, Asociația Băncilor din Moldova, Asociația Lichidatorilor și Administratorilor din Moldova, Camera de Comerț și Industrie. Proiectul a fost definitivat în baza recomandărilor experților FMI și ai Băncii Mondiale.

Suplimentar menționăm faptul că reglementările și noviațiile propuse conform acestui proiect de lege, reprezintă una din sarcinile asumate de Guvernul Republicii Moldova conform Acordului-Memorandum încheiat cu Fondul Monetar Internațional și planului de acțiuni privind implementarea acestuia, termenul de implementare al căruia expiră la sfârșitul lunii septembrie.

Viceministru

Octavian CALMÎC